

STATENS BRANDINSPEKTION

Meddelanden

1957:12

Brandsläckning, som berör järnvägs spår område.

En brandkår ställs ibland inför den situationen, att närmaste vattentag befinner sig på andra sidan av ett järnvägsspår, och att alltså slang behöver dragas över spårområdet, för att släckningsarbetet skall komma igång så snabbt som möjligt. Det kan också hända, att släcknings- och röjningsarbete måste utföras inom själva spårområdet.

Det har inträffat att brandkårens ingripande fördröjts på grund av att släckningsledaren ej haft klart för sig, vilka befogenheter han i sådana fall har. Det har också inträffat att slangledning, som utlagts över spårområde, i ett kritiskt ögonblick av branden brutits för framsläppande av tåg, med påföljd att brandskadorna blivit väsentligt större, än vad som skulle ha blivit fallet, om släckningsarbetet fått pågå utan avbrott.

Beträffande de säkerhetsåtgärder, som från släckningsledarens sida bör vidtagas vid arbete i närheten av elektriska kontaktledningar, synes vidare viss oklarhet råda.

Statens brandinspektion har därför - efter samråd med Kungl. Järnvägstyrelsen samt, beträffande avsnitt II, även med Kungl. Kommerskollegium - ansett sig böra meddela vissa synpunkter på vad som från brandbefälets sida kan och bör göras, för att i liknande situationer onödiga brandskadeförluster skall undvikas och olycksfall förebyggas.

I. Dragning av slangledningar över spår område.

Rättigheten att t ex låta stoppa ett tåg eller att draga slangledningar över järnvägsspår får anses tillkomma en släckningsledare med stöd av 14 § brandlagen, vilken paragraf har följande lydelse:

Den som vid brand för befälet äger, där så befinnes erforderligt för släckning eller räddning, företaga sådant ingrepp i annans rätt, som efter ett skäligt bedömande anses nödvändigt. Han äger sålunda bland annat bereda brandstyrka tillträde till fastighet, avspärra brandplatsen, undanskaffa hägnad, nyttja brunn, vattenledning, redskap, telefon, hästar eller fordon, fälla träd, anlägga moteld samt riva eller spränga hus.

Den nu citerade bestämmelsen i brandlagen talar visserligen inte ordagrant om rättigheten för släckningsledare att t ex låta stoppa ett tåg, men att denna rättighet föreligger synes, med hänsyn till författningstextens innehåll i övrigt, ostridigt. Bestämmelsen får sålunda anses innebära, icke blott att slangledningar får dragas över järnvägsspår, utan även att tåg får stoppas, allt under förutsättning att släckningsledaren "efter ett skäligt bedömande" finner sådana åtgärder nödvändiga.

Vid sitt bedömande bör släckningsledaren göra klart för sig, att stoppandet av ett tåg ofta är ett allvarligt ingrepp, som förutom mer eller mindre besvärande förseningar kan förorsaka risk för tågsammanstötningar och andra trafikolyckor. En sådan åtgärd bör därför vidtagas endast i fall, då släckningsledaren bedömer den nödvändig till förhindrande av att människor kommer till skada eller stora värden spolieras.

Om släckningsledaren bedömt det nödvändigt att utföra släckningsarbetet på sådant sätt att järnvägstrafiken måste stoppas, bör han iakttaga följande.

- 1) Släckningsarbetet igångsättes och i samband härmed varnas brandpersonalen för att tåg kan komma. Vakter utsättes med uppgift att varsko brandpersonalen, när tåg kommer.
- 2) Vederbörande järnvägsbefäl (stationsföreståndare, bannmästare,

trafikinspektör) eller dennes ställföreträdare anmodas stoppa järnvägstrafiken. Besked begäres beträffande eventuella säkerhetsåtgärder, som brandkåren har att vidtaga. Av järnvägsbefälet anbefallda säkerhetsåtgärder genomföres.

Ann. Telefonnummer till vederbörande järnvägsbefäl bör finnas lätt tillgängliga på brand- och samt på utryckningsfordonen. Kontakt i hit-hörande frågor bör redan innan någonting inträffat tagas med järnvägsbefälet i och för diskussion och planläggning.

- 3) Innan järnvägsbefäl övertagit ansvaret för säkerheten på brandplatsen i vad avser trafiken på spåret, och innan släckningsledaren erhållit besked att järnvägstrafik förbi brandplatsen stoppats, får släckningsledaren inte vidta någon åtgärd, som kan innebära fara för järnvägstrafiken.
- 4) Sådana åtgärder vidtages snarast, att järnvägstrafiken utan onödiga förseningar på nytt kan komma igång. Så bör exempelvis slangledningar, som utlagts över rälsen, dragas under densamma så snart detta är möjligt.
- 5) När hinder för järnvägstrafik inte längre föreligger, underrättas omedelbart vederbörande järnvägsbefäl härom.

Ann. Ovanstående förfaringsätt gäller i tillämpliga delar, om brand inom eller intill järnvägsområde bedöms kunna medföra fara för järnvägstrafiken, och järnvägen inte har kännedom om branden.

I sådana fall, då ett tänkbart större brandobjekt - en industri, en by eller större lantgård - befinner sig på ena sidan av ett järnvägsspår och närmaste lämpliga vattentag för brandsläckning på andra sidan spåret, bör brandchefen medverka till att på kommunens eller fastighetsägarens bekostnad permanenta anordningar färdigställas för möjliggörande av att vattentransport kan äga rum mellan vattentag och brandplats, utan att järnvägstrafiken behöver stoppas. Sådana anordningar är exempelvis en slangränna under rälsen eller - bättre - en rörledning genom bankroppen. I sistnämnda fall bör röret, som bör vara av galvaniserat stål och ha en inre diameter av minst 2½", ur frysrisksynpunkt vara för-

lagt i lutning minst 1:50. I vardera änden bör röret vara försett med 63 mm normalkoppling.

Anordningar av nu angivet slag bör tydligt utmärkas (jmf stans brandinspektions meddelande 1957:8).

II. Brandsläckning intill järnvägs elektriska kontaktledningar.

1. Kontaktledningen skall alltid betraktas som spänningsförande, så länge man inte med säkerhet vet att ledningen är ofarlig, dvs urkopplad och jordförbunden i omedelbar närhet av brandplatsen.

Anm. Sådan kontaktledning, som enligt meddelande från vederbörande järnvägsbefäl är urkopplad och jordförbunden endast vid driftcentral (i många fall belägen på långt avstånd från brandplatsen), skall sålunda betraktas som spänningsförande.

2. Besked angående kontaktledningarnas farlighet och, om så erfordras, begäran om att de skall göras ofarliga, inhämtas hos resp framställs till vederbörande järnvägsbefäl.
3. Intill kontaktledningar, som gjorts ofarliga (jfr pkt 1), behövs inga restriktioner för brandsläckningen med hänsyn till ledningarna. Om andra farliga ledningar finns i närheten, bör dock bevakning anordnas, så att gränsen till farligt område ej överskrides.
4. Måste släckningsarbetet påbörjas, innan kontaktledning gjorts ofarlig, skall i första hand släckningsmedel, som är elektriskt oledande (kolsyra, pulver) användas. Först då det bedömes oundgängligen nödvändigt får släckning med vatten eller annat ledande släckningsmedel ske.
5. Vid allt arbete i närheten av en kontaktledning, som inte gjorts ofarlig, måste risken för att ledningen kan slitas (brännas) av och falla ned uppmärksammas. Under beaktande härav skall normalt - med hänsyn till de ofta eklara förhållandena på en

brandplats - skyddsavståndet, som eljest är minst en meter, vid brandsläckning vara minst tre meter. Med skyddsavstånd förstås härvid det avstånd till spänningsförande ledning, inom vilket någon brandsläckningsverksamhet ej får förekomma.

6. Avståndet mellan strålrör och spänningsförande ledning skall för en högsta spänning av 16.000 volt (=spänningen på statens järnvägars kontaktledningar) vara:
- a) Vid användning av elektriskt oledande släckningsmedel eller av vatten i spridd stråle (dimstråle) minst 3 meter (=skyddsavståndet). Detta avstånd gäller oberoende av strålrörets kapacitet.
- b) Vid användning av vatten i sluten stråle minst lika många meter som diametern i mm för närmast klenare munstycksdimension (se nedanstående tabell). I tabellen angivna avstånd gäller både vid användandet av havsvatten och färskvatten, såväl rent som förorenat.

Munstycksdiameter i mm	Skyddsavstånd i meter
5	4
7	5
10	7
14	10
18	14
22	18

7. Eftersom flertalet strålrör för spridd stråle är omställbara till sluten stråle, skall största möjliga försiktighet iakttagas, så att sluten stråle ej erhålles av misstag. Vid användning av strålrör, som från stängt läge manövreras över läget för sluten stråle, innan spridd stråle erhålles, skall strålröret öppnas och stängas med iakttagande av de avstånd, som gäller för sluten stråle.

Ingvar Strömdahl
Ingvar Strömdahl

Riksbandsinspektör

Åke Stålemo
Åke Stålemo

Den 18 oktober 1957.

Statens Brandinspektion, Box 7097, Stockholm 7, Tel 23 23 30.

Summary in English:

THE GOVERNMENT INSPECTORATE OF FIRE SERVICES
Informative Recommendations 1957:12

Fire Extinguishing Operations at Railway Premises.

When in order not to interrupt fire fighting operations with consequent increased damage the train service will have to be temporarily suspended, the proper procedure for arranging this with the railway officials is detailed.

As soon as consistent with the fire danger, hose lines carried over the tracks should be exchanged for hose lines sunk in cuts under the tracks.

If in the district of a Fire Chief there are any noteworthy fire hazards, respectively water facilities on opposite sides of railway tracks, a pre-laid crossing by means of galvanized pipe 2,5" or more with standard couplings sunk in a chase below the tracks had better be arranged with the owners of such hazards or the municipal administration.

Rules are also given for the electric hazards and safety distances for different types of jets and nozzles, even when sea water or brackish water is used.

